

Τράπεζα θεμάτων Αντιγόνης Β' Λυκείου

GI_V_AEG_0_18139

Θέμα 355^{ον} Σοφοκλέους, Αντιγόνη, στ. 701-718**A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

- ΑΙ. *Ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πάτερ,
οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·
τί γὰρ πατὴρ θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
ἄγαλμα μεῖζον, ἢ τί πρὸς παίδων πατρί;
Μὴ νυν ἐν ἦθος μῶνον ἐν σαυτῷ φέρει, 705
ὡς φῆς σύ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
ὄστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ,
ἢ γλώσσαν, ἦν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
οὔτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί.
Ἄλλ' ἀνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710
πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
Ὅρας παρὰ ρείθροισι χειμάρροισι ὄσα
δένδρων ὑπέικει, κλῶνας ὡς ἐκσώζεται,
τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
Αὐτῶς δὲ ναὸς ὄστις ἐγκρατῆ πόδα 715
τείνας ὑπέικει μηδέν, ὑπτίους κάτω
στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
Ἄλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετὰστασιν δίδου.*

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**1. Να μεταφραστεί το τμήμα: Ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος ... ὠφθησαν κενοί.****(Μονάδες 30)**

Για μένα όμως, αν εσύ ευτυχείς πατέρα, δεν υπάρχει κανένα πολυτιμότερο αγαθό (δεν υπάρχει κανένα πολυτιμότερο αγαθό από τη δική σου ευτυχία) γιατί ποια χαρά είναι μεγαλύτερη για τα παιδιά από τη δόξα του ευτυχισμένου πατέρα ή ποια (χαρά είναι μεγαλύτερη) για τον πατέρα από τη δόξα των ευτυχισμένων παιδιών; Μην

έχεις λοιπόν μέσα σου έναν μόνο τρόπο σκέψης, αυτό που λες εσύ, και τίποτε άλλο, αυτό ότι είναι το σωστό (ότι δηλαδή είναι σωστό αυτό που λες εσύ και τίποτε άλλο)· γιατί όσοι νομίζουν είτε (ή) ότι μόνο αυτοί σκέφτονται σωστά, είτε (ή) ότι έχουν γλώσσα ή ψυχή (θάρρος), που δεν έχει άλλος, αυτοί, όταν ανοιχτούν και εξεταστούν σε βάθος, φαίνονται ότι είναι άδειοι.

2. Πώς κρίνει ο Σοφοκλής τις ανθρώπινες πράξεις στα σωζόμενα έργα του;

(Μονάδες 10)

Σ' όλα τα σωζόμενα έργα του Σοφοκλή κυριαρχεί το πρόβλημα της ηθικής τάξης. Προκειμένου να κρίνει τις ανθρώπινες πράξεις, αναζητεί τα βαθύτερα κίνητρα και την εσωτερική διάθεση των προσώπων που τις διέπραξαν. Ο Σοφοκλής, τρέφει βαθύ σεβασμό στις μυθικές και θρησκευτικές παραδόσεις της πόλης. Δεν τον προβληματίσαν όμως, όπως τον Ευριπίδη, οι αντιφάσεις ανάμεσα στη μυθική παράδοση και τις ηθικές αντιλήψεις της εποχής του, ούτε τον διέκρινε ο μεταφυσικός προβληματισμός του Αισχύλου. Η παρουσία των θεών είναι πάντοτε αισθητή στο έργο του· αντιπροσωπεύουν το φως, την ηρεμία αλλά και τη δύναμη· ο άνθρωπος είναι ασταθής και εφήμερος, γι' αυτό και οι θεϊκοί νόμοι, συγκρινόμενοι με τους ανθρώπινους, υπερισχύουν σε όλα.

Οι ήρωες των έργων του δεν έχουν τις τιτανικές διαστάσεις των ηρώων του Αισχύλου, ούτε είναι καθημερινοί άνθρωποι, όπως στον Ευριπίδη. Είναι γενναιότεροι από τον μέσο άνθρωπο και παλεύουν, χωρίς καμιά ανθρώπινη βοήθεια, μέσα στη μοναξιά που επιβάλλει ο ηρωισμός και η βούλησή τους. Το μεγαλείο τους βρίσκεται στην αλύγιστη δύναμή τους και στη συναίσθηση ότι εκτελούν το καθήκον τους, ακόμη κι αν τους απαρνούνται όλοι και τους εμπαίζουν οι θεοί. Παρότι είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους εξαιτίας της εσωτερικής τους ελευθερίας, δεν είναι όμως και κύριοι της τύχης τους. Ακόμη και όταν σφάλουν, έχουν κάτι το ευγενικό και το υψηλό· δεν παρουσιάζονται με ταπεινά αισθήματα, αλλά διακρίνονται για την αίσθηση του χρέους τους.

3. α) *πρᾶγμα, πρᾶξις, πράκτωρ, μάθησις, μαθητής*: Να κατατάξετε τις παραπάνω ετυμολογικά συγγενείς προς τους ρηματικούς τύπους του κειμένου *πράσσοντος* και *μανθάνειν* λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	πρόσωπο που ενεργεί	αποτέλεσμα ενέργειας

(Μονάδες 5)

πρᾶγμα → αποτέλεσμα ενέργειας

πράξεις → ενέργεια ή κατάσταση
πράκτωρ → πρόσωπο που ενεργεί
μάθησις → ενέργεια ή κατάσταση
μαθητής → πρόσωπο που ενεργεί

β) εὐτυχῶς, θάλλοντος, παιδων, ψυχὴν, αἰσχρόν: Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

(Μονάδες 5)

εὐτυχῶς → πανευτυχής
θάλλοντος → αειθαλής
παιδων → παιδαγωγικός
ψυχὴν → ψυχολογία
αἰσχρόν → ανεπαίσχυντος

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλολόγος